

บทที่ 5

บทสรุปและเสนอแนะ

บทสรุป

จากสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเห็นได้จากสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดของเจ้าพนักงานจราจรที่มีอัตราเพิ่มสูงขึ้นจากปี 2530 - 2539 ถึงเกือบเท่าตัว และจากการสำรวจจำนวนผู้ขับขี่ที่เคยกระทำความผิด ปรากฏว่าในจำนวนผู้ขับขี่ ทุกๆ 5 คนจะมีผู้เคยกระทำความผิดกฎจราจรถึง 4 คน สถิติเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการ แก้ไขปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ในกรุงเทพมหานครอย่างเร่งด่วน เพราะปัญหาดังกล่าวนี้อาจส่งผลกระทบต่อประเทศทั้งในเรื่องของปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ รวมทั้งยังก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาพพจน์และเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย

เนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรโดยเฉพาะพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มีเจตนารมณ์เพื่อให้การขับขี่รถยนต์และการจราจรเป็นไปอย่างมีระเบียบเรียบร้อยไม่ก่อให้เกิดปัญหาจราจร และเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้ใช้รถใช้ถนน ดังนั้นเมื่อมีปัญหการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่จึงอาจสันนิษฐานได้ว่าปัญหาดังกล่าวเกิดจากกฎหมายที่ใช้บังคับนั้นมีข้อบกพร่อง และจากกระบวนการในการวิจัยได้สรุปสาเหตุของปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ในกรุงเทพมหานครได้ 6 ประการ คือ

- 1) เห็นคนอื่นทำแล้วไม่ได้รับโทษจึงเลียนแบบ
- 2) ดำรวจไม่เห็น/ไม่สนใจจับกุม
- 3) ถูกจับก็พอมีทางทะเลาโทษได้
- 4) โทษที่กำหนดน้อยเกินไป
- 5) ขาดความรู้
- 6) เสพสุรา หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ซึ่งสาเหตุทั้ง 6 ประการนี้ เมื่อนำมาวิเคราะห์ในเชิงกฎหมายแล้ว พบว่าส่วนหนึ่งเกิดจากข้อบกพร่องทางด้านกฎหมาย โดยอาจจำแนกข้อบกพร่องทางด้านกฎหมายออกได้เป็น 4 ประการคือ

- 1) ด้านบทบัญญัติกฎหมาย
- 2) ด้านผู้บังคับใช้กฎหมาย หรือตำรวจจราจร

- 3) ด้านผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย หรือผู้จับขัง
- 4) ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

1. ด้านบทบัญญัติกฎหมาย

บทบัญญัติกฎหมายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ในกรุงเทพมหานคร โดยในการวิจัยพบว่าในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 ยังมีข้อบกพร่องในเรื่องของไทย โดยเป็นข้อบกพร่องของอัตราโทษ ซึ่งตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึง พ.ศ.2535 ในหลายๆ ความผิดยังไม่มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำ ทำให้บางครั้งผู้บังคับใช้กฎหมายลงโทษผู้ขับขี่ที่ฝ่าฝืนกฎจราจรด้วยอัตราโทษที่ต่ำเกินไป ทำให้ผู้ขับขี่ไม่เกิดความเข็ดหลาบ หรือเกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับเมื่อกระทำความผิด ใดๆ ก็ดีในเรื่องโทษในส่วนของมาตรการและวิธีการลงโทษที่กำหนดในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 และฉบับแก้ไขถึง พ.ศ.2535 จากการวิจัยพบว่ามีประสิทธิภาพเหมาะสมกับในสภาพสังคมปัจจุบัน เพียงแต่ยังขาดการนำมาใช้ในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งนี้สาเหตุที่ยังไม่มีการนำมาตรการและวิธีการลงโทษที่มีในบทบัญญัติกฎหมายทั้งหมดมาใช้ในทางปฏิบัติให้จริงจัง เนื่องจากบางมาตรการจำเป็นต้องอาศัยการกำหนดเงื่อนไขและวิธีปฏิบัติของฝ่ายบริหาร คือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าวยังไม่กำหนดวิธีปฏิบัติ ส่วนบางมาตรการที่สามารถนำมาใช้ได้ทันที บางมาตรการก็มีอุปสรรคในเรื่องความพร้อมของอุปกรณ์ และเครื่องมือในการปฏิบัติ เช่น เรื่องการยึด และเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ยังไม่อาจนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งเกิดจากทางราชการเองไม่อาจตรวจสอบสถานภาพของใบอนุญาตขับขี่ได้ เพราะยังขาดระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ทันสมัย

นอกจากนี้ด้านบทบัญญัติกฎหมายยังมีข้อบกพร่องในเรื่องความชัดเจน สมบูรณ์และความทันสมัยของกฎหมาย โดยจากการวิจัยพบว่าพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง พ.ศ.2535 ยังมีบางมาตราที่อาจก่อให้เกิดความสับสนไม่เข้าใจ ทำให้ผู้ขับขี่ไม่อาจปฏิบัติตามกฎจราจรได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อเรื่องประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายอีกด้วย เช่นในเรื่องการตรวจผู้ขับขี่ที่เสพเข้าร่างกายซึ่งแอลกอฮอล์ที่ยังคงมีปัญหาในเรื่องความชัดเจน สมบูรณ์ของบทบัญญัติทำให้ในปัจจุบันยังไม่อาจบังคับใช้กฎหมายในส่วนนี้ให้เกิดประสิทธิภาพได้

2. ด้านผู้บังคับใช้กฎหมาย หรือตำรวจจราจร

ด้านผู้บังคับใช้กฎหมาย หรือตำรวจจราจร เป็นข้อบกพร่องอีกประการหนึ่งที่มีส่วนส่งเสริมให้เกิดการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ในกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในเวลาที่ผู้ขับขี่กระทำผิดฝ่าฝืนกฎจราจรแต่ตำรวจจราจรไม่ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากปัญหาการรับชั้น ปัญหาความเกรงกลัวผู้มีอำนาจ มีอิทธิพล หรือปัญหาความหย่อนยานในการปฏิบัติหน้าที่ เหล่านี้ล้วนแต่มีส่วนปลูกฝังนิสัยให้ผู้ขับขี่ฝ่าฝืนกฎจราจร ไม่เกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับตามบทบัญญัติกฎหมาย นอกจากนี้จากการวิจัยยังพบว่าส่วนหนึ่งของข้อบกพร่องด้านตำรวจจราจรเกิดขึ้นจากการขาดความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจจราจร กล่าวคือ ตำรวจจราจรในปัจจุบันยังขาดการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ โดยส่วนใหญ่จะเป็นตำรวจที่ถูกโอนย้ายมาจากสายงานอื่นๆ เช่นสายสอบสวน หรือสายปราบปราม ประกอบกับเมื่อได้รับการโอนย้ายมาเป็นตำรวจจราจร ทางกรมตำรวจก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ในการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ตำรวจจราจรอย่างเป็นกิจลักษณะ ทำให้ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านจราจรในปัจจุบันยังขาดความเข้าใจในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง เช่น ตำรวจจราจรส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญแก่การจัดการจราจรมากกว่าการบังคับใช้กฎหมายให้เคร่งครัด ทั้งนี้จะเห็นได้จากสถิติที่ตำรวจจราจรกว่าครึ่งประเมินว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจรอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบกับข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติพบว่าตำรวจจราจรบางส่วนยังมีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ขาดความเข้าใจในหน้าที่และบทบาทของตนเอง ทำให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด

3. ด้านผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย หรือผู้ขับขี่

ด้านผู้ถูกบังคับใช้กฎหมายหรือผู้ขับขี่เป็นตัวแปรสำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรจะเกิดขึ้นหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับตัวผู้ขับขี่เป็นสำคัญ จากการวิจัยพบว่าด้านผู้ขับขี่ยังมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับความรู้กฎจราจรที่ยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ดังจะเห็นได้จากสถิติที่ผู้ขับขี่ส่วนใหญ่ประเมินว่าตนเองยังมีความรู้ที่อยู่ในระดับต่ำจำเป็นต้องเพิ่มเติมความรู้เป็นจำนวนเกินครึ่งหรือร้อยละ 60.60 ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้จากการวิจัยพบว่ามูลเหตุของปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่ได้มาตรฐานของโรงเรียนสอนขับรถที่มีอยู่ในปัจจุบัน และความไม่ได้มาตรฐานของทางราชการในการทดสอบผู้ขับขี่ในการขอรับใบอนุญาตขับขี่ที่ยังไม่อาจกลั่นกรองให้ได้ผู้ขับขี่ที่มีคุณภาพรวมทั้งทางราชการยังขาดการตรวจสอบคุณภาพผู้ขับขี่ภายหลังจากได้ใบอนุญาตขับขี่แล้ว ทำให้ผู้ขับขี่ที่ขาดคุณภาพจำนวนมากยังมีโอกาสขับขี่รถในท้องถนน นอกจากนี้ข้อบกพร่องด้านผู้ขับขี่ยังเกิดขึ้นจากการขาดความตระหนักในการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ขับขี่ด้วย ซึ่งจากการวิจัยพบว่าการขาดความตระหนักนี้มีสาเหตุเนื่องจากผู้ขับขี่กลุ่มนี้เห็นว่าการฝ่าฝืนกฎจราจรจะนำประโยชน์มา

ให้แก่ตนเองมากกว่าการปฏิบัติตามกฎหมายและการขาดระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ขับขี่ ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาจึงจำเป็นต้องพิจารณาข้อบกพร่องในด้านนี้ด้วย

4. ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้ขับขี่ฝ่าฝืนกฎจราจร เนื่องจากสังคมมีค่านิยมที่ผิดๆ เช่นยังคงให้ความสำคัญในระบบพวกพ้อง เห็นแก่เงิน มีความเห็นแก่ตัว เหล่านี้เป็นค่านิยมที่มีส่วนทำให้การแก้ไขปัญหาที่มีความยุ่งยากมากขึ้น เพราะ ในกรณีที่มาตรการอื่นๆ มีความพร้อมในการแก้ไขปัญหา แต่คนในสังคมกลับไม่เห็นประโยชน์ หรือยังมีค่านิยมผิดๆ แนวโน้มที่จะเบี่ยงเบนจากปัญหาเดิมเป็นปัญหาใหม่ให้ต้องแก้ไขกันไม่รู้จบสิ้นก็มีความเป็นไปได้มาก ดังนั้นค่านิยมของสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญอีกประการที่ควรต้องเร่งแก้ไขไปพร้อมกับมาตรการอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่ในกรุงเทพมหานครในการวิจัยนี้ได้นำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 4 ประการตามหัวข้อในการวิเคราะห์ปัญหา ดังนี้

1. ด้านบทบัญญัติกฎหมาย

1.1 ควรมีการแก้ไขในเรื่องมาตรการโทษให้สามารถบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

1.1.1 โทษปรับ ควรจะได้มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ให้ชัดเจน หรือควรจะใช้วิธีการอื่นใดเพื่อป้องกันการใช้อัตราโทษที่ต่ำเกินไป เช่น กำหนดแนวทางการใช้ดุลยพินิจ หรือที่เรียกว่า “ยี่ต็อก” ทั้งนี้เพื่อมิให้ผู้ขับขี่ที่ฝ่าฝืนกฎจราจรได้รับประโยชน์จากการฝ่าฝืนกฎจราจร หรือถูกลงโทษในอัตราที่ต่ำเกินไปอันจะทำให้ไม่เกิดความเข็ดหลาบ สำหรับการกำหนด “ยี่ต็อก” ดังกล่าว จะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย (พระราชบัญญัติจราจรทางบก มาตรา 140) เพื่อให้สามารถมีผลบังคับใช้ได้อย่างจริงจัง

1.1.2 มาตรการบังคับอื่นๆ ในส่วนวิธีการและมาตรการบังคับอื่นๆตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 นั้น จะต้องมีการนำมาตรการต่างๆ มาบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิผลทุกมาตรการ รวมทั้งควรมีมาตรการเสริมในการฟื้นฟูคุณภาพการขับขี่ของผู้ขับขี่ โดยการ

กำหนดให้ผู้ขับขี่ที่ฝ่าฝืนกฎจราจรสามารถถูกส่งกลับไปอบรมในโรงเรียน และควรรขยายมาตรการการการเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ให้ครอบคลุมฐานความผิดให้มากขึ้นด้วย

1.2 ควรมีการแก้ไขในเรื่องความสมบูรณ์ชัดเจนและความทันสมัยของกฎหมาย

ควรมีการแก้ไขข้อบกพร่องของกฎหมายในเรื่องความชัดเจน สมบูรณ์ และความทันสมัยของกฎหมายทั้งในส่วนบทบัญญัติเกี่ยวกับการจราจร และบัญญัติเกี่ยวกับการตรวจวัดแอลกอฮอล์ เพื่อให้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากที่สุดด้วย

2. ด้านผู้บังคับใช้กฎหมาย หรือตำรวจจราจร

2.1 ควรมีมาตรการการพัฒนาและส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ตำรวจจราจร

ควรมีการวางโครงการเพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมความรู้ให้แก่ตำรวจจราจร และควรมีการสร้างสายงานเฉพาะด้านการจราจรในองค์กรตำรวจเพื่อให้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

2.2 ควรมีการกวดขันให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

ผู้บังคับบัญชาระดับสูงควรมีการกวดขันให้ตำรวจจราจร โดยเฉพาะตำรวจจราจรชั้นผู้น้อยให้ปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

2.3 ควรมีการสร้างระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ

ควรวางระบบโครงสร้างการทำงานขององค์กรให้สามารถตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจในการทำงานซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพการทำงานเป็นสำคัญ

3. ด้านผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย หรือผู้จับกุม

3.1 ควรมีการปรับปรุงและส่งเสริมความรู้ให้แก่ผู้จับกุม

เนื่องจากระบบการให้ความรู้ คือโรงเรียนสอนขับรถที่มีอยู่ในปัจจุบันยังขาดมาตรฐานในการฝึกอบรม ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงมาตรฐานของโรงเรียนสอนขับรถ ทั้งในเรื่องของหลักสูตรการสอน สถานที่ และบุคลากร

3.2 ควรมีมาตรการกั้นกรองและตรวจสอบควบคุมคุณภาพและวินัยของผู้จับกุม

ควรมีการปรับปรุงระบบการกั้นกรองคุณภาพผู้จับกุม คือการทดสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตขับขี่ของกรมการขนส่งทางบกให้มีประสิทธิภาพในการกั้นกรองให้ได้ผู้จับกุมที่มีคุณภาพตามที่คาดหวัง นอกจากนี้ควรสร้างระบบการติดตามตรวจสอบคุณภาพและวินัยของผู้จับกุมภายหลังจากที่ได้รับใบอนุญาตขับขี่แล้ว โดยการยกเลิกใบอนุญาตขับขี่ตลอดชีพ และนำระบบการคัดคะแนนมาบังคับใช้

4. ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

4.1 ควรปลูกฝังวินัยและธรรมรงค์ให้ประชาชนเลิกค่านิยมที่ผิดๆ

4.2 ควรเร่งหามาตรการแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัด

แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เสนอแนะมาทั้งหมดนี้คงเป็นมาตรการส่วนหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้จับกุมในปัจจุบันได้ แต่ทั้งนี้ควรจะได้มีการดำเนินการพร้อมกันในทุกๆ ด้าน เพราะแต่ละมาตรการจำเป็นต้องอาศัยผลซึ่งกันและกัน จึงจะเกิดประสิทธิผลดีที่สุด มาตรการกฎหมายก็เป็นมาตรการที่นำมาใช้แก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง แต่เหนือสิ่งอื่นใดวิธีการที่ดีที่สุดที่จะขจัดปัญหาการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้จับกุม รวมถึงการฝ่าฝืนกฎหมายอื่นๆ ได้ คือทุกคนทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของตน และปฏิบัติตามอย่างดีที่สุด เพื่อให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข